

N:o 65.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1894, kl. 5 e. m.

*Utlåtande, i anledning af gjorda framställningar i fråga om
uppförande af nya kasernetablissemment m. m.*

(1:a U. A.)

Såsom utskottet i sitt utlåtande n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *fjerde* hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret, under punkten 26:o omförmält, hade Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att, till bestridande af kostnaderna för de med anledning af beslutet om den förbättrade härordningen nödiga kasernbyggnader, på extra stat för år 1895 bevilja 400,000 kronor; och har utskottet i samma utlåtande anmält, att då af statsrådsprotokollet framginge, att frågan om uppförande af ifrågavarande kasernbyggnader ännu vore beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, utskottet, i afvaktan på ytterligare framställning från Kongl. Maj:t i ämnet, tills vidare uppskjutit behandlingen af förevarande förslag.

Uti särskild, den 9 sistlidne mars till Riksdagen aflåten proposition har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollen öfver landtförsvarsärenden för samma dag och för den 9 sistlidne februari samt med förmålan, att Kongl. Maj:t funnit inqvarteringen af de på grund af 1892 års urtima Riksdags beslut ny- och ombildade värfvade truppförbanden, för hvilka plats i arméns nuvarande kasernetablissemment icke kunde beredas, böra så ordnas, att kronprinsens husarregemente i sin helhet förlades till

Malmö, skånska husarregementets skolor och chefsexpedition till Helsingborg, skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition till Ystad, Wendes artilleriregemente i sin helhet till Kristianstad, Wendes trängbataljon till Landskrona, Norrlands dragonregementets skolor och chefsexpedition till Umeå, andra svea artilleriregemente till Upsala, andra göta artilleriregemente till Jönköping och Norrlands trängbataljon till Sollefteå, föreslagit Riksdagen att

dels medgifva

att såväl skånska dragonregementets nuvarande etablissement i Ystad som kronprinsens husarregementets nuvarande kasern, stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter äfvensom öfriga med grön färg å den vid statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 bilagda karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i Malmö stad, med undantag endast af de med bokstäfverna A och A 1 å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, måtte få försäljas, etablissementet i Ystad mot en köpeskilling, ej understigande 35,000 kronor, och tomterna och byggnaderna i Malmö mot 498,000 kronor och de öfriga vilkor, som i Malmö stadsfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 funnes närmare angifna; samt

att i köpslutet om Malmötomterna måtte få anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:ts och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträdts, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar;

dels till bestridande af kostnaderna för de i statsrådsprotokollet för den 9 sistlidne mars omförmälda kasernbyggnadsarbeten i Malmö, Ystad, Helsingborg, Kristianstad, Umeå, Upsala, Jönköping, Sollefteå och Karlsborg äfvensom för anordnande af skjut- och exercisfält för andra göta artilleriregemente och exercisfält för Norrlands dragonregementet och andra svea artilleriregemente bevilja — utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 750,000 kronor, som vid förläggning af skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition till Ystad, af andra svea artilleriregemente till Upsala och af andra göta artilleriregemente till Jönköping äro från nämnda tre städer att påräkna — ett belopp af 3,941,800 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg samt med åter-

stående 2,529,875 kronor såsom anslag på extra stat, deraf, på sätt i den till innevarande års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof blifvit begärtdt, 400,000 kronor för år 1895;

dels till landtförsvaret upplåta den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö, den för närvarande till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län ställda byggnad i Umeå, inegorna till indragna majorsbostället $2\frac{1}{34}$ mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4 i Umeå landsförsamling, de å Upsala stads skifteskarta med litt. D III, D V, D VI, D VII, D VIII, D IX, D X, D XI och D XII utmärkta egoområden äfvensom 50 har af kronoegendomen Ryhof, att tillträdas å tider, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt lupe till ända eller hvarom eljest öfverenskommelse med dem kunde varda träffad, samt användas, Engeströmska lyckan till tomt för kronprinsens husarregementes blifvande nya etablissement i Malmö med Kongl. Maj:t dervid förbehållen rättighet att vidtaga sådana smärre utbyten af de lyckan tillhöriga områden, som kunde erfordras för att bringa etablissementet i omedelbar beröring med den invid detsamma af Malmö stad anlagda väg, landshöfdingebostället i Umeå för kasernetablissementet i nämnda stad, inegorna till för detta majorsbostället Ytterhiske eller Hedlunda till exercisfält för Norrlands dragonregemente, de invid Upsala belägna kronojordar till exercisfält för andra svea artilleriregemente, samt det till kronoegendomen Ryhof hörande område till exercisfält för andra göta artilleriregemente;

dels slutligen bemyndiga Kongl. Maj:t att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknades uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardestomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Göteborg och af kasernetablissementet i Ystad.

I sammanhang med Kongl. Maj:ts berörda framställning har utskottet jemväl behandlat nedannämnda inom Andra Kammaren väckta och till utskottet remitterade motioner, nemligen:

motion n:o 160, af herr *J. G. Nyström*, hvilken hemstält, att, då byggnadskostnaden för uppförande af kasernetablissement för andra svea artilleriregemente i Gefle med cirka 25,000 kronor öfverstege motsvarande kostnad i Upsala, men de af Gefle stad erbjudna bidragen

med 200,000 kronor öfverstege de af Upsala stad erbjudna, Riksdagen ville besluta, att med 175,000 kronor afkorta det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till nybyggnader för 2:dra svea artilleriregemente;

motion n:o 161, af herr *P. P. Waldenström*, som hemställt, att Riksdagen, när den beviljade medel till kasernetablissemnet för andra svea artilleriregemente i Upsala, måtte göra det under vilkor, att det icke förlades på nu föreslagen plats i hospitalets närhet, utan så långt afsides derifrån, att de många och beaktansvärda olägenheter för sjukvården samt det menliga inflytande på de sinnessjuka, som dess förläggande på nu föreslagen plats enligt det af medicinalstyrelsen i ärendet afgifna utlåtande måste medföra, måtte helt och hållet undvikas;

motion n:o 163, af herr *S. J. Kardell* m. fl., som yrkat, att Riksdagen, med afslag på Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemnet i Umeå, måtte i och för Norrlands dragonregementets förläggande till Frösön bevilja det anslagsbelopp, som efter närmare utredning befunnes erforderligt;

motion n:o 164, af herrar *C. J. Jakobson* och *C. Rydberg*, som hemställt, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemnet i Jönköping, måtte anslå det belopp, som erfordrades för att, om en närmare utredning skulle visa, att andra göta artilleriregemente lämpligast borde förläggas till Linköping, uppföra regementets kasernetablissemnet derstädes;

motion n:o 165, af herr *G. Thestrup*, i hvilken motion hemstälts, att Riksdagen, med afslag på Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den rörde anslag till uppförande af ett kasernetablissemnet i Ystad, måtte i och för skånska dragonregementets förläggande till Landskrona bevilja det anslagsbelopp, som efter närmare utredning befunnes erforderligt; samt

motion n:o 170, af herr *R. Björck*, som hemställt, att Riksdagen med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om anslag för Norrlands dragonregemente till kasernbyggnader m. m. i Umeå, måtte för regementets förläggande till Sundsvall bevilja det anslag, som efter närmare utredning befunnes erforderligt.

Såsom af ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden af den 9 sistlidne mars inhemtats, har statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl.

Maj:t samma dag efter anmälan att chefen för fortifikationen i skrifvelse den 28 sistlidne februari till Kongl. Maj:t öfverlemnade de ritningar och kostnadsförslag till nya kasern- och skoletablissemment, om hvilkas upprättande Kongl. Maj:t enligt ofvannämnde statsrådsprotokoll af den 9 i samma månad lemnade föreskrift, till en början i korthet redogjort för innehållet af Kongl. Maj:ts till 1889 års Riksdag gjorda framställning angående uppförande i Malmö af ett nytt etablissemment för *hela* kronprinsens husarregemente och försäljning i sammanhang dermed af de till regementet upplåtta tomter och byggnader i nämnda stad, som med anledning af det nya etablissemmentets uppförande blefve till afyttring disponibla. Denna Kongl. Maj:ts proposition, som ställdes i samband med det 1889 års Riksdag förelagda förslaget om ändrad organisation af hela svenska kavalleriet och som, då sistnämnda framställning ej af Riksdagen antogs, genom en senare proposition i vissa delar ändrades, lyckades emellertid ej att tillvinna sig Riksdagens bifall, förnämligast, såsom det syntes utaf Riksdagens den 15 maj 1889 i ämnet afgifna skrifvelse, af den anledning, att förslaget om ändrad organisation af kavalleriet ej godkändes.

Då detta skäl numera bortfallit, i det att, hvad anginge organisationen af de inom Skåne förlagda kavalleriregementena, en förändring af i hufvudsak enahanda beskaffenhet, som år 1889 föreslogs, genom 1892 års förbättrade härordning kommit till stånd, finge, enligt departementschefens uppfattning, tidpunkten att å nyo för Riksdagen förelägga förslaget om uppförande af nytt kasernetablissemment för kronprinsens husarregemente nu så mycket snarare anses vara inne, som detta förslag, oafsedt att genom dess antagande de länge öfverklagade missförhållandena i fråga om inqvarteringen af kronprinsens husarregementes i Malmö förlagda tre sqvadroner skulle blifva afhjulpna, tillika innebure den billigaste och ur militär synpunkt lämpligaste lösningen af den ganska invecklade frågan om de kasernerade skånska truppersnas inqvartering. Man måste nemligen — fortsätter departementschefen — ihågkomma, att genom 1892 års urtima Riksdags beslut skånska husar- och skånska dragonregementena erhållit en organisation, som medförde att, oberäknadt officerare, underofficerare och civilmilitär personal samt officerares hästar, icke mindre än 279 man och 300 hästar, således fullt den styrka, som motsvarades af kronprinsens husarregementes i Helsingborg förlagda 3 sqvadroner, komme att vid hvardera regementet hållas i ständig tjänstgöring och att sålunda, om etablissemmentet i Helsingborg ej blefve disponibelt, ett nytt etablissemment till ungefär lika storlek

måste inrättas för att upplåtas till ettdera af de omorganiserade skånska kavalleriregementena. Då kostnaden för ett sådant, att döma af kostnadsberäkningarna för det blifvande skoletablisementet i Ystad, komme att uppgå till minst 700,000 kronor, under det att, i följd af Malmö stads anbud, ett nytt etablissement för hela kronprinsens husarregemente kunde, likaledes enligt de nu framlagda kostnadsberäkningarna, åstadkommas mot ett kontant tillskott från statsverket af 272,000 kronor, borde alltså ej kunna bestridas, att uppförandet i Malmö af nytt kasernetablissement för *hela* kronprinsens hussarregemente under nuvarande förhållanden medförde en verklig besparing för statsverket; och, hvad de militära fördelarne af en sådan anordning beträffade, borde sammanförandet af regementet till en garnisonsort gynsamt inverka på dess utbildning och tjenstbarhet.

I sin förenämnda skrifvelse af den 28 sistlidne februari hade, enligt hvad departementschefen vidare meddelat, chefen för fortifikationen till en början lemnat redogörelse för de olika byggnader, som vid hvarje af de ifrågasatta kasern- och skoletablisementen skulle uppföras; nemligen

vid husaretablisementet i Malmö kasernbyggnad, kokhusbyggnad, ridhus, fem stallbyggnader, ett sjukstall och trossbod af sten samt exercis- och gymnastikhus af trä;

vid dragonetablisementet i Ystad kasernbyggnad, matsalsbyggnad, vakt- och arrestbyggnad, sjukpaviljong, exercishus, fyra stallbyggnader, ridhus, två mindre sjukstallar, skostall med smedja samt uthus, samtliga af sten;

vid artillerietablisementet i Kristianstad en ny kasernbyggnad, en stallbyggnad, ett sommarstallskjul samt ett ridhus, likaledes af sten;

vid artillerietablisementen i Upsala och Jönköping kansli- och kasernbyggnad, underofficersbyggnad, vakt- och arrestbyggnad, vinterstall och skosmedja af sten, matinrättningsbyggnad, sjukpaviljong, exercishus, ridhus, sommarstall och marketenterbyggnad af trä äfvensom två fordonsförråd af plåt på trästomme;

vid dragonetablisementet i Umeå kasernbyggnad och skosmedja af sten samt vinterstall, sjukstall, ridhus, exercishus, fordonsförråd, sommarbarack, sommarstall och kokhus af trä; samt

vid trängetablisementet i Sollefteå kasern, kokhus och verkstadsbyggnad af sten samt sommarbarack, underofficersbyggnad, matinrättningsbyggnad, exercishus, ridhus, vinterstall och sommarstall af trä äfvensom fordonsförråd af plåt på trästomme.

Kostnaden för de olika etablissementen beräknades vidare af chefen för fortifikationen till följande belopp:

Etablissemnetet i Malmö	kronor	770,000: —
” i Ystad	”	721,300: —
” i Kristianstad	”	304,000: —
” i Umeå	”	500,000: —
” i Upsala	”	935,000: —
” i Jönköping	”	945,000: —
” i Sollefteå	”	370,000: —
hvertill borde läggas kostnaderna för inrednings-		
arbeten dels i Helsingborgsetablissemnetet...	”	10,000: —
och dels å Karlsborg	”	41,500: —
så att kostnaden för samtliga byggnadsarbeten		
skulle uppgå till	kronor	4,596,800: —

dervid chefen för fortifikationen anmärkt, att kostnaden för etablissemnetet i Malmö, som ursprungligen beräknats till 810,000 kronor, kunde, derest ej vid entreprenadauktion lägre anbud erhöles, endast under den förutsättning begränsas till det nu uppgifna beloppet, att det från början såsom behöfligt ansedda stall- och kasernutrymmet inskränktes, så att stallrum förefunnes för endast 68 hästar per sqvadron och att 10 ogifta underofficerare beräknades ej vara inqvarterade i etablissemnetet; att någon förändring i kostnaden för etablissemnetet i Ystad icke kunde antagas uppkomma, om etablissemnetet förlades på den för densamma af stadsfullmäktige senast föreslagna tomt; att den högre kostnad, som beräknats för etablissemnetet i Jönköping i jemförelse med det till alla delar liknande etablissemnetet i Upsala, berodde på skiljaktigheten de båda orterna emellan i arbets- och materialpris; att, då i den till 1892 års urtima Riksdag framlagda kostnadsberäkning rörande nya kasernetablissemnet 88,000 kronor upptagits såsom erforderliga för nödiga inredningsarbeten å Karlsborg, men nu endast 41,500 kronor beräknades vara för samma ändamål af nöden, detta berodde derpå, att Riksdagen ej lemnade sitt samtycke till den sagda år föreslagna förökningen af artilleristyrkan å Karlsborg och att sålunda det för nämnda styrka beräknade kasernutrymme blifvit disponibelt att på annat sätt användas; samt slutligen att den nu i sistnämnda afseende uppgifna kostnadssumman, 41,500 kronor, ansåges erforderlig dels för diverse inredningsarbeten i slutväret, dels för en bevaringsbarack för göta trängbataljon och dels för ett stallskjul åt göta ingenjörbataljon.

Förutom de sålunda för de egentliga kasernbyggnaderna erforderliga kostnadsbeloppen måste emellertid, på sätt chefen för fortifika-

tionen erinrat, särskilda kostnader jemväl beräknas för förvärfvande och iståndsättande åt Norrlands dragonregemente, andra svea artilleriregemente och andra göta artilleriregemente af nödiga skjut- och exercisfält; och hade dessa, i enlighet med hvad chefen för fortifikationen förut uppgifvit i sina den 9 sistlidne februari inför Kongl. Maj:t föredragna skrivelser, antagits komma att uppgå till 95,000 kronor, deraf 66,000 kronor för andra göta artilleriregemente, 14,000 kronor för andra svea artilleriregemente och 15,000 kronor för Norrlands dragonregemente, så att hela kostnaden för de nya etablissemmenten skulle belöpa sig till 4,691,800 kronor, deri ej inberäknadt hvad som erfordrades för anskaffande af kaserninventarier, hvilken anskaffning arméförvaltningen å intendantsdepartementet i sitt vid 1892 års urtima riksdag anmälda yttrande beträffande den förbättrade härordningen beräknat medföra en kostnad af 110,000 kronor.

Hvad beträffade sättet för gäldandet af kostnaderna för kasernetablissemmenten hade chefen för fortifikationen i en särskild, yttrandet bilagd tablå framhållit, att, då det kontanta bidrag, som af Sollefteå kommun och municipaldistrikt erbjudits, måste komma att användas uteslutande för inköp af den för det blifvande etablissemmentet derstädes erforderliga mark, till sjelfva kasernbyggnaderna kunde afses följande tillgångar, nemligen

dels den af staden Malmö erbjudna köpesumma	kronor	498,000: —
„ de af städerna Ystad, Upsala och Jönköping erbjudna kontanta bidrag	„	750,000: —
och dels af tomtförsäljningsmedel följande belopp:		
för de s. k. gardestomterna i Stockholm	„	747,325: —
„ kaserntomterna i Göteborg	„	131,600: —
„ kasernbyggnaden i Ystad	„	35,000: —
	Summa kronor	2,161,925: —
då såsom kontant tillskott af statsverket för sjelfva kasernetablissemmenten skulle erfordras	„	2,529,875: —
	Summa kronor	4,691,800: —

Slutligen hade chefen för fortifikationen upplyst, att han, hvad anginge valet af byggnadsmaterialier och konstruktion för de olika etablissemmenten, sökt lämpa ritningarna och kostnadsförslagen efter de lokala förhållandena och sålunda för hvarje etablissemment föreslagit det byggnadssätt, som med afseende å tillgången inom veder-

börande förläggningssort på byggnadsämnen och dylikt visat sig vara det billigaste och ändamålsenligaste; hvarjemte han i sammanhang dermed hemställt, att hela det erforderliga kontanta tillskottsbeloppet måtte på en gång beviljas. Det vore, enligt hans mening i detta afseende, synnerligen vanskligt att äfven med iakttagande af största omtanke och noggrannhet i beräkningarna komma till fullt tillförlitliga resultat i fråga om de många och omfattande byggnadsföretag, som nu ställes i utsigt, och hvilkas utförande måhända komme att fortgå under en lång följd af år, allra helst som arbetsprisen äfven inom byggnadsfacket visat sig vara underkastade plötsliga stegringar, som icke kunde af någon förutses; och då dertill komme, att man å andra sidan vid förslagets uppgörande haft till ständigt ögonmärke att genom största sparsamhet söka nedbringa kostnaderna så mycket som möjligt, vore det af dessa anledningar i högsta måtto önskvärdt, att icke säga alldeles nödvändigt, att hela byggnadssumman blefve på en gång beviljad och att dervid tillika lemnades det medgifvande, att möjligen uppkommande besparingar å byggnadsanslagen för ett eller annat etablissement finge användas till betäckande af måhända sig yppande brister å anslagen till de andra. Endast under förutsättning af en sålunda ordnad och tryggad medelstillgång och derjemte af en icke allt för mångårig byggnadsperiod kunde öfver hufvud, enligt chefens för fortifikationen åsigt, grundad förhoppning förefinnas, att samtliga de ifrågasatta byggnadsföretagen skulle kunna åstadkommas inom den beräknade och angifna totalsumman.

I fråga om förslaget, att exercisfält för andra göta artilleriregemente skulle beredas på förra landshöfdingebostället Ryhofs egor, hade domänstyrelsen den 6 sistlidne mars afgifvit yttrande, och framginge af handlingarna i ärendet, att tillförordnade domänintendenten i Jönköpings län, som skattat den årliga minskning i arrendeavgift, hvilken såsom följd af upplåtelsen i fråga kunde vara att för närvarande emotse, till högst 2,000 kronor, tillika förmält sig fiuna sannolikt, att vid egendomens förnyade utarrendering från midfastan 1907 den återstående delen af egendomen skulle med hänsigt till de stora förmåner, som komme att beredas arrendatorn genom artilleriregementets förläggande i egendomens omedelbara närhet, hafva så stigit i värde, att uppoffringen för kronan genom en ifrågavarande egorymds afstående borde blifva ganska ringa, om ens någon; samt att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län, under åberopande af hvad tillförordnade domänintendenten sålunda anfört, för sin del förmält sig icke hafva något

att mot upplåtelsen erinra, men emellertid upplyst, att, derest det tilltänkta exercisfältet förlades så, att dess kortsida berörde vägen från Jönköping till Ljungarum, mindre olägenhet för egendomen komme att uppstå, än om längdsträckningen komme att följa nämnda väg, enär i sistnämnda fall egendomens hela återstående åkerareal komme att genom exercisfältet afstängas från boställets bostadshus och ladugårdar; och hade domänstyrelsen, som upplyst, att hela egendomen Ryhof innehölle en sammanlagd areal af omkring 475 hektar, deraf omkring 165 hektar åker och tomter, omkring 139 hektar äng samt återstoden betes- och skogsmark, lika med Kongl. Maj:ts befallningshafvande funnit den förläggning af exercisfältet, som nämnda myndighet förordat, vara den för brukningen af egendomen fördelaktigaste.

Vid ärendets föredragning har departementschefen för egen del anfört, att han icke kunde annat än i allo instämma med chefen för fortifikationen. De af denne uppgjorda ritningar och kostnadsförslag syntes med synnerlig noggrannhet förena skyldig hänsyn ej mindre dertill, att de nödiga, för sekler afsedda etablissemnet måtte blifva fullt lämpliga och för sina ändamål behörigen afpassade, utan äfven till nödvändigheten att statens utgifter för desamma måtte blifva begränsade till de minsta möjliga belopp. Kostnaden för kronprinsens husarregementes nya etablissemnet vore nu upptagen till endast 770,000 kronor, eller 28,000 kronor mindre än hvad som ansågs nödigt enligt 1889 års senare beräkningar, och om äfven i den då aflåtna propositionen kostnadssumman befunnits kunna nedbringas till 710,000 kronor, hade det skett endast derigenom, att flera viktiga byggnader ansetts kunna för tillfället från det tilltänkta byggnadsföretaget uteslutas.

Hvad vidare anginge etablissemnet för skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition, vore kostnaden därför visserligen upptagen till 721,300 kronor, eller föga mindre än kostnaden för det för kronprinsens husarregemente med sina fem ständigt tjänstgörande skvadroner afsedda etablissemnet, men skilnaden dessa båda regementen emellan, i fråga om den tjänstgörande styrkan, vore vida mindre, än man måhända, med fäst afseende å deras olika organisation, vore benägen föreställa sig. I etablissemnet för kronprinsens husarregemente vore beräknad plats för 325 man och 380 hästar samt eventuellt, derest den uppgifna kostnadssumman vid entreprenadauktion visade sig vara otillräcklig, 340 hästar, under det att utrymme i etablissemnet i Ystad borde beredas för 279 man och 300 hästar.

Att etablissemnet i Umeå komme att kosta mer än de utvidgningar i Frösö-etablissemnet, som vid 1892 års urtima riksdag ställes

i utsigt, kunde ej bestridas, men meningen hade då varit, att regementet skulle erhålla endast tre värfvade sqvadroner, under det att nu utrymme måste beredas för sammanlagdt fem sqvadroners skolkommenderingar, och, som departementschefen redan förut i sitt anförande till statsrådsprotokollet för den 9 sistlidne februari yttrat, vore etablissementet å Frösön i det skick, att det knappast ens ur ekonomisk synpunkt kunde anses lämpligt att derå nedlägga de kostnader, som skulle blifva nödvändiga för att göra detsamma användbart för regementet i dess nya skick.

Kostnaderna för etablissementen för andra svea artilleriregemente, andra göta artilleriregemente och Norrlands trängbataljon vore slutligen beräknade till respektive 935,000, 945,000 och 370,000 kronor, under det att Riksdagen till etablissementet för Norrlands artilleriregemente, hvars organisation i allo öfverensstämde med de båda förstnämnda regementenas, funnit 981,300 kronor vara erforderliga och på sin tid endast till nödiga förändringar och utvidgningar i byggnaderna å den sedermera till kasernetablissement å svea trängbataljon upplätta kronoegendomen Marieberg beviljat 273,000 kronor.

Ej heller mot chefens för fortifikationen förslag, att till bestridande af byggnadskostnaderna för de nya kasernetablissementen skulle användas det af honom angifna öfverskott å försäljningsmedlen för kronans förut till landtförsvaret upplätta tomter i Stockholm och Göteborg äfvensom den inflytande köpesumman för det äldre etablissementet i Ystad, har departementschefen haft någon erinran att göra. I och för sig vore helt naturligt, att, då i följd af beslutet om den förbättrade härordningen ej allenast en betydlig ökning i den ordinarie utgiftsbudgeten vore af nöden, utan äfven extra ordinarie anslag till afsevärda belopp erfordrades, man till förringande af de senare, hvilka eljest måst genom skatt i en eller annan form åvägabringas, tillgrepe utvägen att fylla en del af de extra ordinarie anslagsbehofven med försäljningsmedel för kronolägenheter, som, från äldre tider afsedda för landtförsvaret, nu ej mera behöfde därför tagas i anspråk. Man hade visserligen häremot invänt, att nämnda försäljningsmedel ej vore disponibla, i det att den mark, de representerade, ännu vore oförsäld i kronans hand, men denna invändning träffade till en början ej försäljningsmedlen för tomterna i Göteborg, hvilka utgjorde verkliga, redan fullt beräkneliga öfverskottsmedel; och äfven om invändningen, hvad anginge försäljningsmedlen för tomterna i Stockholm och Ystad, egde sin rättighet, borde å andra sidan medgifvas, att dessa medel med full säkerhet kunde antagas skola förr eller senare i statens kassa

inflyta, och att sålunda hela tillvägagåendet ytterst reducerade sig dertill, att man, till täckande af de stora tillfälliga utgifterna, så att säga på förhand använde en statsstillgång af den beskaffenhet, att, derest den redan varit realiserad, den därför influtna köpeskillingen otvifvelaktigt skulle under nuvarande förhållanden hafva blifvit till gäldande af ifrågavarande utgifter anslagen. Hvad särskildt Stockholmstomterna beträffade, hade resultatet af den redan skedda försäljningen ingalunda varit ogynsam, i det att såsom köpeskillning för de försålda tomterna erhållits ett belopp, som med i rundt tal 100,000 kronor öfverstigit hvad som vid styckningsförslagets uppgörande beräknats skola för dessa tomter inflyta, och äfven om afyttringen utaf de återstående tomterna, under nu rådande, för byggnadsverksamheten i Stockholm ogynsamma konjunkturer, icke kunde fortgå med samma snabbhet som för någon tid sedan, hade den dock ej helt och hållet afstannat. Så har under år 1893 en tomt försålts, och aftal om försäljning af ytterligare tre sådana mot antagliga pris hade under nu förflutna vinter afslutats.

Den behållning, som år 1885, då förslag i ämnet väcktes, ansågs uppkomma å försäljningen af de så kallade gardestomterna i Stockholm, sedan af köpeskillingen guldits kostnaden för de båda fotgardesetablissemmenten äfvensom för de af försäljningen föranledda gatulägningsarbeten, beräknades såsom bekant till 973,825 kronor. Lades härtill det belopp, 143,500 kronor, hvarmed den verkliga kostnaden för fotgardesregementenas kaserner understigit den beräknade och af Riksdagen beviljade, samt från den uppkomna summan 1,117,325 kronor droges de 370,000 kronor, som af sistlidne Riksdag å ifrågavarande behållning anvisats för kasernetablissemmentet i Östersund och för förbättringsarbeten å svea ingenjörsbataljons härvarande etablissemment, återstode det af chefen för fortifikationen såsom eventuel behållning å försäljningen af Stockholmstomterna uppgifna belopp 747,325 kronor, och borde dervid märkas, att i summan icke vore inräknad det nyss omförmälda öfverskott, som på redan försålda tomter uppkommit, utan att beräkningen endast utvisade den behållning, som vore att emotse, derest den slutliga försäljningen af alla tomterna skulle i sin helhet komma att utfalla så som år 1885, vid de ursprungliga styckningsförslagets uppgörande, antagits.

Hvad behållningen å försäljningen af göteborgstomterna beträffade, borde, fortsätter departementschefen å sid. 18, erinras, att i den af Kongl. Maj:t till 1891 års Riksdag aflåtna proposition om försäljning af vissa tomter i Göteborg m. m. antogs, att staden Göteborg skulle

dels i löseskilling för den så kallade exercisheden med flera lägenheter, dels för befrielsen från den staden åliggande inqvarteringsskyldighet erlægga ett sammanlagdt belopp af 460,900 kronor, och att vidare lägenheterna Lilla Otterhällan, en plats vid för detta Sahlgrenska sjukhuset samt kronobageritomten, hvilka lägenheter och tomter jemte åtskilliga andra, enligt propositionen, voro afsedda att försäljas, skulle vid afyttringen tillsammans inbringa 298,500 kronor; att, då samtliga de lägenheter m. m., som kunde ifrågakomma till afyttring, icke beräknades representera högre värde än 1,440,000 kronor, under det att för kasernetablissemnetet erfordrades 1,525,000 kronor, Kongl. Maj:t i propositionen föreslog Riksdagen, att till kasernetablissemnetet skulle få användas sistnämnda belopp endast under den förutsättning, att vid skeende försäljning kunde för berörda lägenheter erhållas en till samma belopp uppgående köpesumma; att emellertid Riksdagen, med godkännande af propositionen i öfrigt, dels förmålde sig anse staden Göteborg böra i ofvan omförmålda afseende erlægga 600,000 kronor, eller 139,100 kronor mera än af Kongl. Maj:t föreslagits, och dels vid sådant förhållande utan något vilkor medgaf, att af försäljningsmedlen 1,525,000 kronor finge till kasernetablissemnetet användas; samt att, då staden Göteborg sedermera verkligen höjt sitt anbud till 600,000 kronor och vid den skedda försäljningen utaf Lilla Otterhällan, platsen vid Sahlgrenska sjukhuset och kronobageritomten för dessa lägenheter betingats en köpeskilling af tillsammans 376,000 kronor, eller 77,500 kronor mera än som i propositionen beräknats, den behållning, som sålunda nu vore disponibel att till de blifvande nya kasernetablissemneten användas, uppginge till skilnaden emellan å ena sidan öfverskottet å Göteborgs stads ursprungliga anbud ..... kronor 139,100 och den högre köpeskillingen för nyssnämnda lägenheter ,, 77,500

Summa kronor	216,600
--------------	---------

och å den andra den högre kostnaden för kasernetablissemnetet	,, 85,000
eller, på sätt chefen för fortifikationen uppgifvit, ...	kronor 131,600.

Hvad slutligen anginge den beräknade köpeskillingen för det nuvarande etablissemnetet i Ystad, hvilket, på sätt arméförvaltningen flera gånger anmält, vore i det förfallna och otidsenliga skick, att dess användande för landtförsvarets behof icke vidare kunde ifrågasättas, hade redan på grund af värdering, som af arméförvaltningen uppgjorts, till statsutskottet vid 1892 års riksdag anmälts, att etablissemnetet

vid försäljning kunde beräknas inbringa 35,000 kronor, och hade sedan dess ingenting förekommit, som gäfvé stöd åt antagandet, att en köpeskilling till berörda belopp ej skulle kunna vid slutlig afyttring för detsamma erhållas.

Det af chefen för fortifikationen framställda förslag, att hela det till 2,529,875 kronor uppgående extra anslag, som för kasernbyggnaderna erfordrades, skulle på en gång beviljas, ansåge departementschefen sig likaledes böra understödja. Såsom chefen för fortifikationen påpekat, kunde det endast under denna förutsättning blifva möjligt att så ordna de omfattande byggnadsföretagen, att de anslagna medlen blefve för ändamålet tillräckliga; och detta hindrade naturligtvis icke, att, om sedermera under den tid af 3 till 4 år, under hvilka de erforderliga extra anslagen syntes böra utgå, tillgångar uppkomme af beskaffenhet att kunna till kasernbyggnaderna användas, extra anslaget i mån derefter minskades. Särskildt hade departementschefen dervid för ögonen den ännu å anslaget till de värfvade truppernas rekrytering och aflöning kvarstående, till omkring 180,000 kronor uppgående reservation, hvilken utan all fråga lämpade sig att för ifrågavarande ändamål tagas i anspråk, men som emellertid borde å anslaget bibehållas, åtminstone intill dess, i sammanhang med den slutliga regleringen af 4:de hufvudtitelns anslag, blifvit med fullkomlig visshet utrönt, att anslaget vore tillräckligt för bestridande af de utgifter, som å detsamma vore anvisade. Likaledes funnes, enligt hvad chefen för fortifikationen anmält, några kronan tillhöriga byggnader i Landskrona, som under den närmaste framtiden kunde afyttras; och vore uppenbart, att, om en sådan försäljning komme till stånd, köpeskillingen torde böra användas till gäldande af motsvarande del af det beviljade extra anslaget. Möjlighet att under byggnadstiden en del landtförsvarets redan till försäljning afsedda lägenheter synnerligen i Göteborg kunde komma att afyttras till pris öfverstigande den af Riksdagen bestämda försäljningssumman borde vidare ej heller vara utesluten; och borde naturligen jemväl sådana öfverskottsmedel till enahanda ändamål användas. Emellertid vore alla dessa sålunda uppgifna tillgångar af den art, att vid bestämmandet af det erforderliga extra anslagets belopp något afseende icke kunde å desamma fästas.

Chefens för fortifikationen hemställen, att vid byggnadsanslagens beviljande tillstånd måtte lemnas att till täckande af möjligen uppkommande brist å anslaget till ett kasernetablissemment använda öfverskottet å anslaget till ett annat, syntes departementschefen vara grundad i sakens natur. Antagligen komme minst 4 till 5 år att förflyta, innan etablissemmen-

ten blefve färdiga, och uppenbarligen kunde under denna tid, helst arbetena samtidigt borde bedrivas å alla de på långt afstånd från hvarandra i vårt vidsträckta land belägna etablissementen, så många vexlande byggnadskonjunkturen vara att emotse, att utan ett sådant medgifvande säkerhet för byggnadsanslagens tillräcklighet icke funnes. Emellertid borde det af chefen för fortifikationen åsyftade ändamål lättast vinnas på det sätt, att Kongl. Maj:t, utan att i den blifvande propositionen angifva hvad som till hvarje byggnadsarbete anses åtgå, af Riksdagen åskar ett odeladt anslag att till samtliga etablissementen användas.

Slutligen har departementschefen fäst Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att för kasernfrågans lösning icke endast anslag borde af Riksdagen begäras. Att ej nämna, det Riksdagens samtycke erfordras till de nu till återupptagande ifrågasatta förslagen om försäljning till Malmö stad af förut omförmälda, kronan tillhöriga tomter och byggnader derstädes samt om upplåtande till kronprinsens husarregemente af den så kallade Engeströmska lyckan, hade nemligen af vederbörande myndigheter ifrågasatts, att åtskilliga kronolägenheter skulle jemväl för de öfriga kasernetablissementen tagas i anspråk. Så vore afsedt, att till Umeåetablissementet skulle användas, förutom den nu till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län upplåtna byggnad, delar af förra majorsbostället Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4, att de vid Upsala belägna löningsjordar skulle upplåtas till exercisfält för andra svea artilleriregemente och att för andra göta artilleriregemente sådant fält skulle anordnas å förra landshöfdingebostället Ryhofs egor; och dessutom hade chefen för fortifikationen hemställt, att det nuvarande etablissementet i Ystad måtte få försäljas.

Departementschefen hade så mycket mindre något att emot dessa förslag erinra, som, hvad anginge upplåtelsen från förra landshöfdingebostället Ryhof, den enda, hvarom någon tvekan kunde förefinnas, generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet under hand upplyst, att, enligt hans uppfattning, hinder icke mötte att förlägga det blifvande exercisfältet på det sätt, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, i Jönköpings län och domänstyrelsen förordats. Framställning i nyssangifna syften borde alltså göras; och borde dervid tillika af Kongl. Maj:t föreslås, att tillträdet af de till upplåtande åt landtförsvaret föreslagna lägenheterna måtte ega rum å tid, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt lupe till ända, eller hvarom öfverenskommelse med dem kunde varda träffad. För den händelse, att nu gällande arrendekontrakt utginge långt efter den tid, då de nya kasernetablissementen borde vara färdiga, och att ej heller i kontrakten funnes

stadgad skyldighet för arrendatorn att, då så från kronans sida ansåges nödigt, afstå större eller mindre delar af den arrenderade marken, måste nemligen genom enskild öfverenskommelse med vederbörande arrendator möjlighet beredas kronan att komma i besittning af lägenheterna å den tidpunkt, då desamma böra af de olika truppförbanden tagas i bruk; och kunde medel till gäldande af de jemförelsevis obetydliga ersättningsbelopp, som härför erfordras, beredas, utan att särskilda anslag för detta ändamål af Riksdagen äskades.

Vidare och som det belopp af 400,000 kronor, som Kongl. Maj:t, jemlikt iunevarande års statsverksproposition, för år 1895 äskat af Riksdagen i och för kasernbyggnadsarbeten, icke kunde anses tillräckligt att bestrida de kostnader för oförmälda arbeten, som under nämnda år måste utgå, borde förslag till Riksdagen jemväl aflåtas om bemyndigande för Kongl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis bestrida större eller mindre delar af de belopp, som å andra ännu ej disponibla tillgångar komme att anvisas. Departementschefen ifrågsatte emellertid ej, att ett sådant bemyndigande skulle afse högre belopp än det, som motsvarade de försäljningsmedel, hvilka beräknades blifva disponibla vid afyttringen af tomterna i Stockholm, Göteborg och Ystad. Visserligen komme ej heller bidragen från städerna Malmö, Ystad, Upsala och Jönköping att inflyta förr än i mån af byggnadsarbetenas fortgång och delvis åtminstone först efter vederbörande byggnadsföretags afslutande, men då förstnämnda försäljningsmedel uppginge till 913,925 kronor, så att, derest motsvarande belopp finge af tillgängliga medel förskjutas, en summa af tillsammans 1,313,925 kronor, deri inberäknadt extra anslaget för år 1895, skulle stå till Kongl. Maj:ts förfogande att intill nämnda års slut användas i och för kasernbyggnadsarbetena, borde, äfven om bemyndigandet inskränktes till sistnämnda belopp, någon svårighet att behörigen bedrifva byggnadsarbetena icke uppstå.

Deremot ansåge departementschefen ej nödigt, att medel till anskaffande af inventarier till de nya etablissemangen utaf Riksdagen äskades. Utaf 1893 års uppsättningsanslag hade kostnaden för nödiga inventarier åt Norrlands artilleriregemente kunnat bestridas, och borde hinder icke möta att i likhet dermed jemväl för de truppförband, som nu vore i fråga, från vederbörande uppsättningsanslag bereda medel till anskaffningen af de nödiga kaserninventarierna. Någon framställning till Riksdagen om rätt för Kongl. Maj:t att till byggnadstomt för andra svea artilleriregemente begagna den redan till landtförsvaret,

ehuru till utvidgning af Uplands regementes mötesplats upplåtna kronolägenheten Ruddamsvreten vore ej heller af nöden.

Beträffande innehållet af de vid Kongl. Maj:ts särskilda proposition fogade statsrådsprotokollen öfver landtförsvarsärenden den 9 februari innevarande år och den 1 februari 1889, tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen; och får utskottet desslikes i afseende å de skäl, motionärerna till stöd för sina framställningar anfört, hänvisa till de särskilda motionerna.

När utskottet nu går att yttra sig angående förevarande framställningar, vill utskottet till en början erinra, att uppförande af kasernetablissemment åt ifrågavarande truppförband betingas af den af Riksdagen år 1892 beslutade härorganisationen och den i sammanhang dermed Riksdagen förelagda och af Riksdagen utan anmärkning lemnade öfvergångsplanen.

I afseende å förläggningssorterna för ifrågavarande truppförband har departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t den 9 mars innevarande år (sid. 50) yttrat, bland annat, att han vid de förslag, han i nämnda afseende inför Kongl. Maj:t framlade, icke ansett sig böra uteslutande, ja, ej ens företrädesvis fästa sig vid de kostnader, som med truppförbandens förläggning i den ena eller andra orten kunde uppkomma; ätt det visserligen utan all fråga måste ur alla synpunkter betraktas såsom synnerligen viktigt, att statens utgifter för de nya kasern- och skoletablissemmenten måtte kunna begränsas till det minsta möjliga, men att å andra sidan ej finge lemnas obeaktadt, att det gälde att för sekler bestämma de olika truppersnas förläggningssorter och att valet deraf kunde komma att i afsevärd mån inverka ej mindre på deras utbildning i och för sig än äfven på deras mobiliseringsförmåga och utsigterna för dem att vid krigsutbrott med största möjliga skyndsamhet inträffa å de olika krigsskådeplatser, der deras medverkan kunde erfordras; samt att, om en af två eller flera till förläggningssplatser föreslagna orter erbjöde öfvervägande fördelar

i nämnda afseenden, på samma gång som emellertid anläggningskostnaden för det blifvande etablissementet derstädes komme att ställa sig något högre, det icke kunde anses vara med sund statshushållning förenligt att för undvikande af de något högre byggnadskostnaderna till förläggningsort utse den i militäriskt afseende mindre gynnade orten och sålunda skapa missförhållanden, som i all framtid kunde störande inverka på truppförbandets i fråga tjenstduglighet.

Utskottet, som delar den af departementetschefen sålunda uttalade mening, har ansett frågan om förläggningsplatserna för ifrågavarande truppförband vara ett ämne, som lämpligast bör öfverlemnas till Kongl. Maj:ts pröfning, och följaktligen funnit ofvan omförmälda motioner, som innefatta yrkanden om ändring i Kongl. Maj:ts förslag beträffande förläggningsplatser för vissa af ifrågavarande truppförband, ej böra föranleda någon särskild framställning från Riksdagens sida.

Vid granskning af de framlagda kostnadsberäkningarna för ifrågavarande kasernetablissement har utskottet funnit desamma i vissa afseenden för höga. Så hafva exempelvis, jemte det att för oförutsedda utgifter i allmänhet beräknats 5 procent af hela anläggningskostnaden, kostnaderna för vinterstallbyggnader upptagits till belopp, som motsvara för byggnader af sten öfver 600 kronor och för byggnader af trä 500 kronor för hvarje spilta. Med hänsyn härtill och då utskottet, i likhet med departementschefen, finner lämpligt att vid beviljande af det sammanlagda belopp, som för ifrågavarande kasernanläggningar må anses erforderligt, medgifvande lemnas Kongl. Maj:t att till täckande af möjligen uppkommande brist i belopp, som beräknats för ett etablissement, använda öfverskottet å belopp, som afsetts för ett annat, har utskottet ansett, att, på sätt utskottet här nedan närmare angifver, icke oväsentliga besparingar kunna göras i de för dessa ändamål beräknade kostnader. Derjemte, och enär utskottet har att betrakta den föreliggande frågan hufvudsakligen från kostnadssynpunkt, har utskottet, vid beräkningen af för ändamålet påräkneliga tillgångar, ansett, att, der anbud af bidrag till någon kasernanläggning framstälts från flera platser, hvilka af departementschefen ansetts kunna såsom förläggningsort för visst truppförband ifrågasättas, det af dessa anbud bör såsom tillgång beräknas, som, derest det antages, skulle för statsverket medföra de minsta utgifterna, Kongl. Maj:t dock obetaget att, med användande af de tillgångar, som för ändamålet blifva för Kongl. Maj:t disponibla, förlägga etablissementen till de orter, Kongl. Maj:t, efter öfvervägande af samtliga på saken inverkan omständigheter, må vid slutlig pröfning finna fördelaktigast.

Härefter öfvergår utskottet att yttra sig öfver Kongl. Maj:ts förslag i dess särskilda delar.

Kronprinsens husarregemente.

Såsom här ofvan omförmäls, innefattar Kongl. Maj:ts framställning i afseende å anskaffande af nytt kasernetablissemment för detta truppförband, att, under det att för närvarande en del deraf är förlagd i Malmö och den öfriga delen i Helsingborg, för regementet i dess helhet skulle uppföras nytt etablissemment i Malmö för en kostnad af 770,000 kronor, hvarjemte skulle till Malmö stad försäljas åtskilliga derstädes belägna, kronan tillhöriga områden mot en af staden erbjuden köpeskilling af 498,000 kronor och öfriga i Malmö stadsfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 närmare angifna vilkor.

På skäl, som utskottet redan anfört, anser utskottet, att kostnaden för ett kasernetablissemment för ifrågavarande truppförband bör kunna begränsas till 708,000 kronor.

I afseende åter å berörda af Malmö stad gjorda anbud har, såsom inhemtas af det vid Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition fogade statsrådsprotokollet af den 1 februari 1889 (sid. 74), staden icke velat erbjuda något i aflösen för den inqvarteringsböroda, som åligger staden i följd af bristande kasernutrymme, och hvilken, enligt verkställd utredning, medför en årlig utgift för staden af 4,632 kronor och således, kapitaliserad efter fem procent, motsvarar ett belopp af 92,640 kronor. Då ersättning för berörda aflösen syntes utskottet böra, derest ifrågavarande etablissemment uppföres i Malmö, af staden utgöras, har utskottet ansett, att ifrågavarande etablissemment ej bör derstädes uppföras, med mindre än att staden, såsom bidrag till kasernanläggningen, i ersättning för berörda aflösen erlägger nämnda belopp, 92,640 kronor. Derjemte har utskottet ansett, att staden, i likhet med flera andra kommuner, dit nya kaserner ifrågasatts att förläggas, bör, derest det nya etablissemmentet der uppföres, åläggas att kostnadsfritt för staten till den föreslagna kasernomtens gräns framdraga stadens gas- och vattenledningar.

Då alltså kostnaden för nytt kasernetablissemment för hela ifrågavarande regemente af utskottet beräknats till 708,000 kronor samt, culigt utskottets beräkning, för ändamålet böra finnas att tillgå dels 498,000 kronor, dels ock 92,640 kronor eller tillsammans 590,640 kronor, skulle alltså statens kontanta utgift för anskaffande af nytt etablissemment för detta truppförband belöpa sig till 117,360 kronor.

Skånska dragonregementet.

För uppförande af kasernetablissemment åt detta truppförbands skolor och chefsexpedition har Kongl. Maj:t beräknat en kostnad af 721,300 kronor.

Af skäl, som utskottet i det föregående anført, har utskottet ansett berörda kostnad kunna begränsas till 662,300 kronor, hvadan och då anbud på bidrag af Ystads kommun till etablissemmentets uppförande föreligger till belopp af 300,000 kronor, som med 200,000 kronor öfverskjuter erbjudet bidrag från annan kommun, hvilken ansetts jemväl kunna till förläggningssort ifrågasättas, samt genom försäljning af det nuvarande etablissemmentet i Ystad, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, såsom ytterligare tillgång äro att påräkna 35,000 kronor, statens kontanta utgift för ändamålet, enligt utskottets beräkning, bör kunna inskränkas till 327,300 kronor, derest etablissemmentet, såsom ock utskottet anser lämpligt, förlägges till Ystad.

I öfverensstämmelse med hvad utskottet i afseende å kasernetablissemment för kronprinsens husarregemente förordat, anser utskottet, att den kommun, dit det nya etablissemmentet för skånska dragonregementet förlägges, bör åläggas att utan kostnader för staten till gränsen för etablissemmentets tomt framdraga kommunens gas- och vattenledningar i den mån sådana äro eller varda anlagda, samt att, derest etablissemmentet förlägges till Ystad, staden jemväl må åläggas att underhålla ett genom den föreslagna kaserntomten derstädes gående afloppsdike.

Vendes artilleriregemente.

Detta regemente, som hittills bestått af 10 batterier, deraf 2 ridande och 4 åkande förlagda i Kristianstad samt 4 åkande förlagda i Landskrona, skall till följd af den nya härorganisationen minskas med 2 åkande, deraf ett flyttas till andra svea och ett till andra göta artilleriregemente, hvadan regementet derefter kommer att bestå af 6 åkande och 2 ridande batterier.

Kongl. Maj:ts förevarande framställning, så vidt den rör detta truppförband, afser att, för hela det sålunda omorganiserade regementets förläggning till Kristianstad, der skola uppföras ytterligare kasernbyggnader m. m. för en kostnad af 304,000 kronor, samt att det ledigblifna etablissemmentet i Landskrona i stället skall upplåtas till den under uppställning varande Vendes trängbataljon.

Då emellertid, enligt hvad utskottet inhemtat, staden Kristianstad för närvarande disponerar åtskilliga kronan tillhöriga områden utan att därför utgifva ersättning, och genom uppförandet af ifrågavarande kasernbyggnader och dermed i sammanhang föreslagna anordningar staden skulle komma att beredas ytterligare sådan disposition och andra fördelar, anser utskottet, att, intill dess berörda förhållanden blifvit nöjaktigt utredda och tillfredsställande ordnade, frågan om uppförande af ytterligare kasernbyggnader i Kristianstad bör uppskjutas; och torde regementets två ridande batterier utan olägenhet kunna tills vidare förläggas till kasernetablissemnetet i Landskrona, och den under uppsättning varande Vendes trängbataljon beredas provisoriskt utrymme i de talrika, för sådant ändamål användbara byggnaderna vid Herrevadskloster utan några särskilda kostnader för statsverket.

Norrlands dragonregemente.

För uppförande af kasernetablissemnet för detta truppförband, hvilket enligt den beslutade nya härorganisationen består af 5 sqvadroner, har Kongl. Maj:t beräknat en kostnad af 500,000 kronor.

På skäl, som utskottet i det föregående anført, och enär Kongl. Maj:ts proposition angående en förbättrad härordning till 1892 års urtima Riksdag stälde i utsigt, att nödiga utvidgningar af etablissemnetet på Frösön för de då föreslagna tre nya värfvade sqvadronerna till Jemtlands dragonregemente skulle betinga en kostnad af endast 175,000 kronor, har utskottet ansett kostnadsbeloppet för ifrågavarande etablissemnet böra kunna begränsas till 350,000 kronor.

Andra svea artilleriregemente.

Uppförande af kasernetablissemnet för detta truppförband har af Kongl. Maj:t beräknats betinga en kostnad af 935,000 kronor.

Af förut anförda skäl har utskottet ansett denna kostnad kunna begränsas till 859,000 kronor; och då här från tvenne särskilda kommuner, hvilka båda af departementschefen ansetts kunna ifrågasättas till förläggningssort för truppförbandet, föreligga anbud om bidrag till etablissemnetets uppförande till olika belopp, det ena å 200,000 kronor från Upsala kommun, det andra å 400,000 kronor från Gefle, har utskottet, som vid beräkningen af hvad staten bör för ändamålet anslå, funnit att, i enlighet med hvad herr Nyström i sin ofvan omförmälda motion föreslagit, hänsyn bör tagas till det högre bidragsbeloppet, 400,000 kronor, sålunda

ansett statens utgift för anskaffande af etablissement för ifrågavarande truppförband böra belöpa sig till allenast 459,000 kronor.

I afseende å herr Waldenströms ofvan omförmälda motion vill utskottet erinra, att medicinalstyrelsen i sitt till Kongl. Maj:t i ämnet afgifna utlåtande anfört följande:

»Att en större lägerplats med der rådande lägerlif och oro, belägen omedelbart invid ett stort hospital, afsedt för sinnessjukes vård, skall medföra många och beaktansvärda olägenheter för sjukvården, är obestridligt och ty värr oundvikligt, då ingen ändring härutinnan kan ifrågasättas. Förre öfverläkaren vid Upsala hospital och dåvarande hospitalsdirektion hafva ock vid flera olika tillfällen så kraftigt framhållit det menliga inflytande på sjukvården, som vållats af skjutöfningarna med handgevär vid den närbelägna skjutbanan för Uplands regemente, att densamma med nådigt bifall och bidrag af hospitalets medel nyligen måst förflyttas längre bort från hospitalet.

Med hänsyn till denna erfarenhet om skjutöfningarnas menliga inflytande på oroliga sinnessjuka och dessas vård, vore det onekligen önskvärdt, om, till undvikande af dessa olägenheter, förökande, de ifrågasatta skjutöfningarna med *kanoner* kunde förläggas till en från hospitalet mera aflägsen plats än den nu ifrågasatta, som visserligen är långt mera aflägsen från hospitalet och än mer från den ifrågasatta nya stora asylen för sinnessjuka än den forna skjutbanan, men som dock kommer att införlifvas med den nuvarande exercisplatsen.

Då frågan emellertid kan blifva af ej ringa betydelse för sjukvården vid hospitalet, har medicinalstyrelsen ansett sig böra inhemta utlåtande af hospitalsdirektionen, som, efter omsorgsfull pröfning af ärendet och efter å exercisplatsen anställda skjutförsök med en kanon och under samtidigt iakttagande af verkningarna deraf inom olika afdelningar af hospitalet, icke ansett sig befogad att afstyrka förslaget.

På grund af de allvarsamma klagomål, som förr försports öfver handgevärseldens menliga inverkan på sjukvården, kan dock med skäl befaras, att liknande klagomål öfver kanoneldens inflytande på de sinnessjuka icke komma att uteblifva.

Då den skjutning med många kanoner, som under pågående artilleriöfningar eger rum, måste inverka långt kraftigare och varaktigare än den obetydliga skjutning, som nyligen på försök företagits med en enda kanon och få skott, så bör man ej fästa allt för stor vikt vid de resultat, som dervid vunnits, enär faran för en menlig inverkan på de sjuka af en fortsatt och ofta återkommande skjutning med kanoner onekligen kvarstår vid exercisfältets begagnande härtill.

Medicinalstyrelsen skulle därför helst se, om skjutöfningarna med kanoner å det ifrågasatta exercisfältet kunde alldeles undvikas, men då frågan ej torde få bedömas ensidigt och med uteslutande hänsyn till hospitalets intressen, samt då hospitalets direktion efter omsorgsfull pröfning af frågan affattat sitt slutliga utlåtande sålunda:

'Ehuru alltså icke hvarje påverkan på de sjuke kunde under alla förhållanden helt och hållet uteslutas, ansåg dock ej direktionen, att man hade att befara så stora olägenheter för sjukvården inom hospitalet genom andra svea artilleriregementes förläggande till den i handlingarna föreslagna platsen, att direktionen med anledning häraf kunde anse sig befogad att afstyrka förslaget';

så anser medicinalstyrelsen sig, dock endast med mycken tvekan, kunna instämma i samma utlåtande.»

Med afseende å hvad sålunda af medicinalstyrelsen anförts och af utskottet i öfrigt inhemtats, vill utskottet såsom synnerligen önskvärdt uttala, att Kongl. Maj:t vid frågans slutliga pröfning icke måtte lemna de af medicinalstyrelsen sålunda framhållna omständigheter utan tillbörlig hänsyn.

Andra göta artilleriregemente.

Kongl. Maj:t har beräknat, att uppförandet af ett kasernetablissemment för detta truppförband skulle betinga en kostnad af 945,000 kronor. Denna kostnad har utskottet dock, på redan anförda skäl, ansett kunna begränsas till 868,000 kronor; och då här från tvenne särskilda kommuner, hvilka båda af departementschefen ansetts kunna ifrågasättas till förläggningsort för truppförbandet, föreligga anbud om bidrag till etablissemmentets uppförande till olika belopp, det ena å 220,000 kronor och det andra å 250,000 kronor, har utskottet, som vid beräkningen af hvad staten bör för ändamålet anslå, i öfverensstämmelse med hvad utskottet här ofvan anført funnit hänsyn böra tagas till det högre bidragsbeloppet, 250,000 kronor, sålunda ansett statens kontanta utgift för ändamålet böra belöpa sig till allenast 618,000 kronor.

Norrlands trängbataljon.

Kostnaden för uppförande af ett etablissemment för detta truppförband, hvilken af Kongl. Maj:t beräknats till 370,000 kronor, har utskottet, på redan anförda skäl, ansett kunna nedbringas till 340,000 kronor.

Inredningsarbeten m. m.

Såsom af statsrådsprotokollen inhemtas, är Kongl. Maj:ts afsigt, att, sedan de tre sqvadroner af kronprinsens husarregemente, som äro förlagda till kasernetablissemnetet i Helsingborg, blifvit derifrån förflyttade till det föreslagna nya etablissemnetet för nämnda regemente, etablissemnetet i Helsingborg skall upplåtas till skånska husarregementets skolor. Dessförinnan måste dock, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, några mindre omfattande inredningsarbeten i etablissemnetet verkställas, hvarför Kongl. Maj:t äskat ett belopp af 10,000 kronor. Häremot har utskottet icke haft något att erinra.

Derjemte innefattar Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att ett sammanlagdt belopp af 41,500 kronor måtte beviljas dels till vissa inredningsarbeten i slutvärrnet å Karlsborg, dels för en bevärringsbarack för göta trängbataljon och dels för ett stallskjul åt göta ingeniörrbataljon, hvilka båda bataljoner äro å Karlsborg förlagda. I nämnda slutvärn skall utom dessa bataljoner äfven Karlsborgs artillericorps förläggas.

Då emellertid uppgjordt förslag till fördelning af utrymmet i slutvärret mellan dessa tre truppförband ej blifvit slutligen fastställdt, och denna frågas afgörande synes böra föregås af en fullständig utredning angående truppförbandens verkliga behof af kasernutrymme, samt i alla händelser ganska betydande utrymme i proviantförrådsbyggnaden å Karlsborg, som under fredstid ej är för beläggning af proviant erforderligt, bör kunna tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål, och då svårighet ej heller torde möta att under sommartid belägga äfven trängbataljonens kasernutrymme i slutvärret och exercishuset å fästningen med bevärring, anser utskottet medel ej för närvarande böra beviljas till de ifrågasatta inredningsarbetena i slutvärret samt till uppförande af särskild bevärringsbarack för göta trängbataljon.

Deremot har utskottet funnit anskaffande af stallskjul för göta ingeniörrbataljon erforderligt; och har kostnaden härför beräknats till 1,500 kronor.

Skjut- och exercisfält.

För förvärrvande och iståndsättande af skjut- och exercisfält för andra göta artilleriregemente samt af exercisfält för andra svea artilleriregemente och Norrlands dragonregemente har Kongl. Maj:t beräknat ett belopp af 95,000 kronor, nemligen för andra göta artilleriregemente

66,000 kronor, deraf 60,000 kronor till ett skjutfält vid Vaggeryd och 6,000 kronor för exercisfält vid Ryhof, för andra svea artilleriregemente 14,000 kronor och för Norrlands dragonregemente 15,000 kronor.

Emot den beräknade kostnaden för anordnande af *exercisfält* för andra göta artilleriregemente och norrlands dragonregemente har utskottet icke haft något att erinra.

I afseende åter å kostnaden för anskaffande af särskildt *skjutfält* för andra göta artilleriregemente föreställer sig utskottet, att, vare sig regementet förlägges till den ena eller den andra af de till förläggningsorter för regementet af departementschefen ifrågasatta städer, större svårigheter ej torde möta att såsom skjutfält för regementet åtminstone för den närmaste framtiden använda det vid Herrljunga belägna, af första göta artilleriregemente begagnade Remmene skjutfält, i synnerhet som, om ifrågavarande regemente förlägges till Jönköping, afståndet till dess skjutfält skulle blifva betydligt kortare än afståndet mellan första svea artilleriregementes förläggningssort, Stockholm, och dess skjutfält vid Marma. Vid sådant förhållande har utskottet ansett Kongl. Maj:ts framställning i denna del ej böra för närvarande bifallas.

Beträffande kostnaden för anordnande af *exercisfält* för andra svea artilleriregemente, har densamma, under förutsättning af regementets förläggning till Upsala, såsom här ofvan nämnts, beräknats till 14,000 kronor och, under förutsättning af regementets förläggning till Gefle, såsom inhemtas af statsrådsprotokollet af den 9 februari innevarande år (sid. 34), till 50,000 kronor. Då emellertid, enligt hvad utskottet inhemtat, någon svårighet ej möter att å annan del af den kronoegendom invid Gefle, hvarå det ifrågasatta *exercisfältet* skulle läggas, anordna fullt lämpligt *exercisfält* utan större kostnader, än som beräknats för anordnande af sådant fält för regementet vid Upsala, har utskottet ansett att, derest det af Kongl. Maj:t för ändamålet äskade beloppet beviljas, detta ej bör utgöra hinder för Kongl. Maj:t att förlägga regementet till Gefle, derest denna stad vid slutlig pröfning af ärendet skulle i öfrigt befinnas böra föredragas.

Angående användande af försäljningsmedlen för vissa kronans tomter och byggnader m. m.

Kongl. Maj:t har föreslagit, att af de för nu ifrågavarande ändamål erforderliga medel ett belopp af 1,411,925 kronor måtte auvisas att utgå af försäljningsmedlen för ofvan omförmälda tomter och byggnader

i Malmö och Ystad samt för de i statsrådsprotokollet omförmälda tomter och lägenheter i Stockholm och Göteborg, äfvensom att Kongl. Maj:t måtte bemyndigas att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknades uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardestomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter med mera i Göteborg och af kasernetablissemnetet i Ystad.

Emot dessa Kongl. Maj:ts framställningar har utskottet icke haft något att erinra. Likaså har utskottet funnit lämpligt, att, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, för ändamålet på extra stat för år 1895 anvisas ett belopp af 400,000 kronor.

För åskådliggörande af skiljaktigheterna emellan Kongl. Maj:ts och utskottets förslag har utskottet låtit uppgöra en vid detta utlåtande fogad tablå (bil. Litt. A.).

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet:

a) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemnet för kronprinsens husarregemente må anslås 708,000 kronor;

b) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemnet för skånska dragonregementets skolor och chefs-expedition må anslås 662,300 kronor; samt

att herr Thestrups omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

c) att Kongl. Maj:ts framställning, så vidt densamma afser uppförande af nya kasernbyggnader för Vendes artilleriregemente, ej må af Riksdagen bifallas;

d) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemnet för Norrlands dragonregemente må anslås 350,000 kronor; samt

att herrar Kardells och Björcks omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

e) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemnet för andra svea artilleriregemente må anslås 859,000 kronor; samt

att herr Waldenströms omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens särskilda åtgärd;

f) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemnet

ment för andra göta artilleriregemente må anslås 868,000 kronor; samt

att herrar Jakobssons och Rydbergs omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

g) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemment för Norrlands trängbataljon må anslås 340,000 kronor;

h) att, för verkställande af inredningsarbeten i kasernetablissemmentet i Helsingborg för inrymmande af skånska husarregementets skolor och chefsexpedition må anslås 10,000 kronor;

i) att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, så vidt den afser beviljande af medel till verkställande af vissa inredningsarbeten i slutvärnet å Karlsborg samt till en beväringssbarack för göta trängbataljon, må för uppförande af ett stallskjul åt göta ingenjörbataljon anslå 1,500 kronor;

k) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning, så vidt den afser beviljande af medel till anskaffande af skjutfält för andra göta artilleriregemente, ej må af Riksdagen bifallas;

l) att för anordnande af exercisfält för sistnämnda regemente må anslås 6,000 kronor;

m) att för anordnande af exercisfält för andra svea artilleriregemente må anslås 14,000 kronor;

n) att för anordnande af exercisfält för Norrlands dragonregemente må anslås 15,000 kronor;

o) att Riksdagen må medgifva, att, derest skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition förläggas till Ystad, dragonregementets nuvarande etablissemment i Ystad må försäljas mot en köpeskilling ej understigande 35,000 kronor;

p) att Riksdagen må medgifva, att kronprinsens husarregementes nuvarande kasern, stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter äfvensom öfriga med grön färg å den vid statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 bilagda karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i Malmö stad, med undantag endast af de med bokstäfverna

A och A1 å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, må, derest regementet varder i sin helhet förlagdt till Malmö, försäljas mot en köpeskillning af 498,000 kronor och de öfriga vilkor, som i Malmö stadfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 finnas närmare angifna; samt

att i köpslutet om Malmötomterna må anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt omnämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträdts, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar;

q) att Riksdagen må vid anmälan af sitt beslut i ämnet anhålla, att Kongl. Maj:t måtte vid förläggandet af hela kronprinsens husarregemente till Malmö, fästa det vilkor att staden i aflösen för densamma åliggande, i statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 omförmälda inqvarteringsbörd, såsom bidrag till nytt kasernetablissemment för regementet erlägger 92,640 kronor;

r) att Riksdagen må medgifva, att den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö, den för närvarande till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län ställda byggnad i Umeå, inegorna till indragna majorsbostället ²¹₃₄ mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4 i Umeå landförsamling, de å Upsala stads skifteskarta med litt. D III, D V, D VI, D VII, D VIII, D IX, D X, D XI och D XII utmärkta egoområden äfvensom 50 har af kronoegendomen Ryhof, må, derest och i den mån dessa lägenheter blifva för ifrågavarande kasernetablissemment och exercisfält erforderliga, till landförsvaret upplåtas, att tillträdas å tider, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt löper till ända eller hvarom eljest öfverenskommelse med dem kan varda träffad;

s) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i punkterna a)—r) föreslagit, må, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 1,042,640 kronor,

som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt Norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 2,791,160 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,379,235 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor;

t) att Riksdagen må medgifva att, derest brist å det belopp, som för ett kasernetablisement anslagits, skulle uppstå, till täckande deraf må användas möjligen uppkommande öfverskott å det för annat etablisement anslagna belopp; dock under vilkor att samtliga etablisement varda med sålunda anslagna belopp i fullbordadt skick uppförda i hufvudsaklig öfverensstämmelse med framlagda planer;

u) att Riksdagen må bemyndiga Kongl. Maj:t att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknas uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardes-tomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter med mera i Göteborg och af kasernetablisementet i Ystad;

v) att, vid bifall till punkterna e) och s), herr Nyströms ofvan omförmälda motion må anses besvarad.

Stockholm den 27 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af herrar *G. Sparre, C. Lundeberg, A. G. L. Billing, F. Boström, E. Fränckel, O. M. Björnstjerna, R. G. von Hedenberg, friherre J. T. Gripenstedt* och *F. E. Pettersson*, hvilka ansett att förestående mom. d) och s) bort erhålla följande lydelse:

»d) att för uppförande af ett nytt kasernetablissemment för Norrlands dragonregemente må anslås 400,000 kronor; samt

att herrar Kardells och Björeks omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

s) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i punkterna a)—r) föreslagit, må, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 1,042,640 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 2,841,160 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,429,235 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor»;

af herr *C. E. Casparsson*:

»Då jag anser, att kasernbyggnandet måste för framtiden ordnas på ett sparsammare och med landets ekonomiska tillgångar mera öfverensstämmande sätt, än som hitintills egt rum, har jag icke velat i allmänhet motsätta mig de nedsättningar i de af Kongl. Maj:t äskade anslagen, som statsutskottet föreslagit. Deremot har jag icke kunnat biträda den af utskottet uppgjorda beräkningen öfver »bidrag af kommuner», såsom dels hvilande på allt för osäkra grunder, dels medförande

den betänkliga påföljd, att vid valet af förläggningsort för de vigtiga specialvapnen de militära krafven komme att underordnas de ekonomiska betingelserna, som för stunden erbjöde de största fördelarne. För bevarandet af Kongl. Maj:ts valfrihet i detta afseende och för tillgodo-seendet i främsta rummet af de rent militära krafven, hvilka blifvit af chefen för landtförsvarsdepartementet i hans anförande till statsråds-protokollet på ett öfvertygande sätt framhållna, anser jag äfven, att utskottet bort tillstyrka beviljandet af medel till anskaffande af skjutfält för andra göta artilleriregemente.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag värdsamt hem-ställa:

a) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-sement för kronprinsens husarregemente må anslås 708,000 kronor;

b) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-sement för skånska dragonregementets skolor och chefs-expedition må anslås 662,300 kronor; samt

att herr Thestrups omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

c) att Kongl. Maj:ts framställning, så vidt den-samma afser uppförande af nya kasernbyggnader för Vendes artilleriregemente, ej må af Riksdagen bifallas;

d) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-sement för Norrlands dragonregemente må anslås 400,000 kronor; samt

att herrar Kardells och Björcks omförmälda mo-tioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

e) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-sement för andra svea artilleriregemente må anslås 859,000 kronor; samt

att herr Waldenströms omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens särskilda åtgärd;

f) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-sement för andra göta artilleriregemente må anslås 868,000 kronor; samt

att herrar Jakobssons och Rydbergs omförmälda motioner ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

g) att för uppförande af ett nytt kasernetablis-se-

ment för Norrlands trängbataljon må anslås 340,000 kronor;

h) att, för verkställande af inredningsarbeten i kasernetablissemnetet i Helsingborg för inrymmande af skånska husarregementets skolor och chefsexpedition må anslås 10,000 kronor;

i) att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning, så vidt den afser beviljande af medel till verkställande af vissa inredningsarbeten i slutvärnet å Karlsborg samt till en beväringssbarack för göta trängbataljon, må för uppförande af ett stallskjul åt göta ingenjörbataljon anslå 1,500 kronor;

k) att för anskaffande af skjutfält för andra göta artilleriregemente må anslås 60,000 kronor;

l) att för anordnande af exercisfält för sistnämnda regemente må anslås 6,000 kronor;

m) att för anordnande af exercisfält för andra svea artilleriregemente må anslås 14,000 kronor;

n) att för anordnande af exercisfält förr Norrlands dragonregemente må anslås 15,000 kronor;

o) att Riksdagen må medgifva, att, derest skånska dragonregementets skolor och chefsexpedition förläggas till Ystad, dragonregementets nuvarande etablissemnet i Ystad må försäljas mot en köpeskillning ej understigande 35,000 kronor;

p) att Riksdagen må medgifva, att kronprinsens husarregementes nuvarande kasern, stall och ridhus samt vakt- och sjukhusbyggnader med tillhörande tomter äfvensom öfriga med grön färg å den vid statsrådsprotokollet för den 1 februari 1889 bilagda karta utmärkta, kronan tillhöriga områden i Malmö stad, med undantag endast af de med bokstäfverna A och A1 å kartan betecknade, invid citadellets inre vallgraf belägna egofigurer, må, derest regementet varder i sin helhet förlagdt till Malmö, försäljas mot en köpeskillning af 498,000 kronor och de öfriga vilkor, som i Malmö stadsfullmäktiges skrifvelse den 7 mars 1887 finnas närmare angifna; samt

att i köpslutet om Malmötomterna må anses inbegripna jemväl sådana möjligen icke särskildt om-

nämnda delar af den egentliga stadens fästningsverk å norra fronten, norra glacisen samt bastionerna Nyköping och Norrköping, som enligt 1805 års raseringsplan blifvit Kongl. Maj:t och kronan förbehållna och icke sedermera med full eganderätt till staden Malmö afträdt, äfvensom samtliga de försålda områdena tillhörande kanaler och grafvar;

q) att Riksdagen må medgifva, att den så kallade Engeströmska lyckan vid Malmö, den för närvarande till disposition af landshöfdingen i Vesterbottens län ställda byggnad i Umeå, inegorna till indragna majorsbostället $\frac{3}{4}$:dels mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:o 4 i Umeå landtförsamlig, de å Upsala stads skifteskarta med Litt D III, D V, D VI, D VII, D VIII, D IX, D X, D XI och D XII utmärkta egoområden äfvensom 50 har af kronoegendomen Ryhof må, derest och i den mån dessa lägenheter blifva för ifrågavarande kasernetablissemment och exercisfält erforderliga, till landtförsvaret upplåtas, att tillträdas å tider, då nuvarande innehafvares nyttjanderätt löper till ända eller hvarom eljest öfverenskommelse med dem kan varda träffad;

r) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i punkterna a)—r) föreslagit, må, utöfver de bidrag till kasernbyggnaderna å tillsammans 750,000 kronor, som böra tagas i beräkning såsom påräknelig tillgång i detta hänseende, för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten äfvensom för anordnande af skjutfält för andra göta artilleriregemente samt af exercisfält för andra göta och andra svea artilleriregementen samt norrlands dragonregemente bevilja tillsammans 3,193,800 kronor, att utgå med 1,411,925 kronor af försäljningsmedlen för nyssnämnda tomter och byggnader i Malmö och Ystad äfvensom för de i statsrådsprotokollet af den 9 mars 1894 omförmälda tomter och lägenheter m. m. i Stockholm och Göteborg, samt af återstående 1,781,875 kronor på extra stat för år 1895 anvisa 400,000 kronor;

s) att Riksdagen må medgifva, att, derest brist å

det belopp, som för ett kasernetablissemment anslagits, skulle uppstå, till täckande deraf må användas möjligen uppkommande öfverskott å det för annat etablissemment anslagna belopp; dock under vilkor, att samtliga etablissemment varda med sålunda anslagna belopp i fullbordadt skick uppförda i hufvudsaklig öfverensstämmelse med framlagda planer;

t) att Riksdagen må bemyndiga Kongl. Maj:t att utaf för handen varande tillgångar för kasernbyggnadsarbetena förskjuta ett belopp af 913,925 kronor, motsvarande den behållning, som beräknas uppkomma vid försäljningen af de så kallade gardes-tomterna, af förut omförmälda tomter och lägenheter med mera i Göteborg och af kasernetablissemmentet i Ystad;

u) att, vid bifall till punkterna e) och s), herr Nyströms ofvan omförmälda motion må anses besvarad.»

Herr *G. D. R. Tornerhjelm* har begärt få antecknadt, att han icke inom utskottet närvarit vid behandlingen af mom. d) af förestående utlåtande.

Bil. Litt. A.

T a b l å.

	Kongl. Maj:ts förslag.		Utskottets förslag.	
Etablissemnetet för kronprinsens husarregemente		770,000 —		708,000 —
" " skånska dragonregementet		721,300 —		662,300 —
" " Vendes artilleriregemente		304,000 —		— — —
" " Norrlands dragonregemente		500,000 —		350,000 —
" " andra svea artilleriregemente		935,000 —		859,000 —
" " andra göta		945,000 —		868,000 —
" " Norrlands trängbataljon		370,000 —		340,000 —
Inredningsarbeten i etablissemnetet i Helsingborg		10,000 —		10,000 —
" " m. m. & Karlsborg		41,500 —		1,500 —
Skjutfält för andra göta artilleriregemente		60,000 —		— — —
Exercisfält för " " " "		6,000 —		6,000 —
" " " svea		14,000 —		14,000 —
" " Norrlands dragonregemente		15,000 —		15,000 —
		4,691,800 —		3,833,800 —
Bidrag af kommuner:				
till uppförande af etablissemnetet för kronprinsens husarregemente..	— — —		92,640 —	
" " " " för skånska dragon- regementet	300,000 —		300,000 —	
" " " " " andra svea ar- tilleriregemente..	200,000 —		400,000 —	
" " " " " andra göta ar- tilleriregemente..	250,000 —	750,000 —	250,000 —	1,042,640 —
Återstår att af statsmedel bevilja		3,941,800 —		2,791,160 —
Deraf att utgå af försäljningsmedel från tomter och lägenheter i Malmö	498,000 —		498,000 —	
i Ystad	35,000 —		35,000 —	
i Stockholm	747,325 —		747,325 —	
och i Göteborg	131,600 —	1,411,925 —	131,600 —	1,411,925 —
Hvadan återstår att anvisa		2,529,875 —		1,379,235 —